

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-352/13

**Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA
versus
Akzo Nobel NV jt**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Landgericht Dortmund)

Eelotsusetaotlus — Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala — Kohtualluvus tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Valikuline kohtualluvus — Artikli 6 punkt 1 — Erinevates liikmesriikides asuvate kostjate, kes osalesid EÜ artikliga 81 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikliga 53 vastuolus olevaks tunnistatud kartellikokkuleppes, vastu esitatud hagi nõudes mõista neilt solidaarselt välja tekitatud kahju ja kohustada neid esitama teavet — Kohtualluvus kaaskostjate suhtes asja menetlevale kohtule — Hagi tagasivõtmine selle kostja suhtes, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus — Kohtualluvus lepinguvälise kahju korral — Artikli 5 punkt 3 — Kohtualluvuse kokkulepe — Artikkel 23 — Kartellikokkulepete sõlmimise keelu tõhus rakendamine

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu otsus (neljas koda), 21. mai 2015

1. *Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ja kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus nr 44/2001 — Valikuline kohtualluvus — Kostjate paljusus — Kohtualluvuse määramine ühe kaaskostja järgi — Kitsas tõlgendamine — Tingimus — Seotus — Seotuse mõiste*

(Nõukogu määrus nr 44/2001, artikli 6 punkt 1)

2. *Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ja kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus nr 44/2001 — Valikuline kohtualluvus — Kostjate paljusus — Liidu õigusega vastuolus olevaks tunnistatud kartellikokkuleppes osalenud mitme ettevõtja vastu esitatud hagi nõudes mõista neilt solidaarselt välja tekitatud kahju ja kohustada neid esitama teavet — Hagi tagasivõtmine ainukese kostja suhtes, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus — Mõju puudumine — Tingimus — Poolte vahel salajase kokkuleppe puudumine*

(Nõukogu määrus nr 44/2001, artikli 6 punkt 1)

3. *Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ja kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus nr 44/2001 — Valikuline kohtualluvus — Kohtualluvus lepinguvälise kahju korral — Kahju tekkimise paik ja kahju põhjustanud sündmuse paik — Liidu õigusega vastuolus olevaks tunnistatud kartellikokkuleppes osalenud mitme ettevõtja vastu esitatud hagi nõudes mõista neilt solidaarselt välja tekitatud kahju ja kohustada neid esitama teavet — Kahjustav sündmus, mis on toimunud iga väidetava kannatanu suhtes eraldi — Kannatanud, kellel on võimalik valida, millise kohtu poole pöörduda*

(Nõukogu määrus nr 44/2001, artikli 5 punkt 3)

4. *Õiguslane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ja kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus nr 44/2001 — Lepinguline kohtualluvus — Kohtualluvuse kokkulepe — Lepingus sisalduv kohtualluvuse kokkulepe — Sellele kokkuleppele tuginemine kolmanda isiku vastu — Tingimus — Kolmanda isiku nõustumine nimetatud tingimusega — Piir — Algse lepingupartneri kõikide õiguste ja kohustuste loovutamine kolmandale isikule*

(Nõukogu määrus nr 44/2001, artikkel 23)

5. *Õiguslane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ja kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus nr 44/2001 — Lepinguline kohtualluvus — Kokkulepe kohtualluvuse kohta — Tarnelepingus sisalduv kohtualluvuse kokkulepe — Liidu õigusega vastuolus olevaks tunnistatud kartellikokkuleppes osalenud mitme ettevõtja vastu esitatud hagi nõudes mõista neilt solidaarselt välja tekitatud kahju ja kohustada neid esitama teavet — Asja arutava kohtu seotus valikulisest kohtualluvusest erineva kohtualluvuse määrava lepingutingimusega — Tingimus — Lepingutingimus, mis puudutab vaidlusi seoses konkurentsioiguse rikkumisega*

(Nõukogu määrus nr 44/2001, artikli 5 punkt 3, artikli 6 punkt 1 ja artikli 23 lõige 1)

1. Määruse nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 6 punkti 1 kohaldamiseks tuleb kontrollida, kas sama hageja poolt erinevate kostjate vastu esitatud erinevad hagi on omavahel seotud, mistõttu on olemas huvi nende kohta otsused teha koos, et vältida eri menetlustest tuleneda võivate vastuoluliste lahendite ohtu. Selleks, et otsuseid saaks pidada vastuolulisteks, ei piisa erinevustest vaidluse lahenduses, vaid erinevus peab esinema ka samas faktilises ja õiguslikus olukorras.

Sama faktilise ja õigusliku olukorra tingimus on täidetud olukorras, kus põhikohtuasja kostjad osalesid sellise kartellikokkuleppe täitmisel, mida komisjon peab üheks ja vältavaks ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumiseks, sõlmides ja täites erinevaid selle kartelli tõttu moonutatud lepinguid ning seda hoolimata asjaolust, et osalemine leidis aset eri kohtades ja eri aegadel.

(vt punktid 20 ja 21)

2. Määruse nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 6 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud kohtualluvuste koondumise reegel mitme kostja korral on kohaldatav hagi puhul, mis esitatakse kahju solidaarse hüvitamise ja teabe esitamise nõudes ettevõtjate vastu, kes osalesid eri kohtades ja eri aegadel liidu õiguses ette nähtud kartellikokkulepete sõlmimise keelu ühes ja vältavas rikkumises, mis on tuvastatud Euroopa Komisjoni otsusega, ja eeltoodu kehtib ka juhul, kui hagi võeti tagasi ainsa kostja vastu, kelle asukoht on liikmesriigis, kus asub asja menetlev kohus, kui ei ole tõendatud, et hageja ja selle kaaskostja vahel on sõlmitud salajane kokkulepe, mille eesmärk on kunstlikult tekitada selle sätte kohaldamise tingimused hagi esitamise ajal või säilitada need tingimused selle ajani.

Erinevates liikmesriikides asuvate äriühingute, mis on osalenud liidu konkurentsioigust rikkudes ühes ja vältavas kartellikokkuleppes, vastu esitatud kahju hüvitamise nõuete eraldi menetlemisega võivad nimelt esiteks kaasneda vastuolulised otsused määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 tähenduses.

Teiseks, ehkki tõendite, et asjaomaste poolte vahel on salajane kokkulepe, mille eesmärk on kunstlikult tekitada selle sätte kohaldamise tingimused hagi esitamise ajal või säilitada need tingimused selle ajani, hindamine kuulub eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse, siis ainuüksi asjaolu, et enne võimaliku

kompromissi sõlmimist on peetud läbirääkimisi, ei saa tõendada sellise salajase kokkuleppe olemasolu. Piisav tõend oleks aga kokkuleppe tegelikkuses sõlmimine, kuid selle varjamine, tekitamaks muljet, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldamise tingimused on täidetud.

(vt punktid 25 ja 31–33 ning resolutsiooni punkt 1)

3. Määruse nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et hagi puhul, milles on esitatud nõue erinevates liikmesriikides asuvate kostjate vastu kahju hüvitamiseks tulenevalt Euroopa Komisjoni tuvastatud ELTL artikli 101 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 53 ühest ja vältavast rikkumisest, mis pandi kostjate osalusel toime eri kohtades ja eri aegadel mitmes liikmesriigis, loetakse kahjustav sündmus iga väidetava kannatanu suhtes toimunuks eraldi ja sellest tulenevalt võib igaüks neist vastavalt viidatud artikli 5 punktile 3 esitada hagi selle paiga kohtule, mille tööpiirkonnas sõlmiti lõplikult kartellikokkulepe või kokkulepe, mida saab iseenesest pidada väidetava kahju tekitanud sündmuseks või selle paiga kohtule, mille tööpiirkonnas on hageja enda asukoht.

(vt punkt 56 ja resolutsiooni punkt 2)

4. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 64 ja 65)

5. Määruse nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 23 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see lubab hagi puhul, milles esitatakse kahju hüvitamise nõue tulenevalt ELTL artikli 101 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 53 rikkumisest, võtta arvesse tarnelepingutes sisalduvaid kohtualluvuse kokkuleppeid, isegi kui see toob kaasa nimetatud määruse artikli 5 punkti 3 ja/või artikli 6 punkti 1 kohaselt rahvusvahelise kohtualluvuse järgi pädeva kohtu alluvusest kõrvalekaldumise, tingimusel et need kokkulepped puudutavad vaidlusi konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva vastutuse üle.

Nimelt saab kohtualluvuse kokkulepe puudutada üksnes konkreetsest õigussuhtest tulenenud või tuleneda võivaid vaidlusi, millega on kohtualluvuse kokkuleppe ulatus piiratud nii, et see hõlmab ainult vaidlusi, mis tekivad sellest õigussuhtest, mille puhul see kokkulepe sõlmiti. Selle eesmärk on vältida, et ühe poole jaoks üllatuslikult antakse teatud kohtu alluvusse kõik vaidlused, mis tekivad tema ja tema lepingupartneri suhetes ja mille algpõhjus tuleneb muudest suhetest kui see suhe, mille puhul kohtualluvus kokku lepiti. Seda eesmärki arvestades peab liikmesriigi kohus eelkõige arvestama, et lepingutingimus, mis viitab abstraktselt lepingulistest suhetest tulenevatele vaidlustele, ei hõlma selliseid vaidlusi, mille aluseks on lepingupoole vastutus lepinguvälise kahju tekitamise eest seoses õigusvastases kartellikokkuleppes osalemisega. Nimelt ei olnud kannatanule lepingutingimusega nõustudes selline kohtuvaidlus piisavalt etteaimatav, sest ta ei teadnud sel ajal oma lepingupartneri osalusest õigusvastases kartellikokkuleppes, mistõttu ei saa lähtuda sellest, et see vaidlus tuleneb lepingulistest suhetest.

Kui tegemist oleks aga lepingutingimusega, mis puudutaks vaidlusi konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva vastutuse üle ja milles määratakse kohtualluvus mõne teise liikmesriigi kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu asukoha liikmesriigi kohtule, peaks eelotsusetaotluse esitanud kohus eitama enda kohtualluvust ka siis, kui selle kokkuleppe tulemusena kaldutakse kõrvale määruse nr 44/2001 artiklites 5 ja/või 6 ette nähtud valikulise kohtualluvuse eeskirjadest.

(vt punktid 68–72 ja resolutsiooni punkt 3)